

คุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิศิษฎ์ อ่างเข้า*

ชัยชนะ นิ่มนวล**

Anghao W, Nimnuan C. Quality of life of students living in dormitories of Chulalongkorn University. Chula Med J 2009 Nov - Dec; 53(6): 545 - 55

- Objective** : *To study the quality of life, and related factors, of Chulalongkorn University students who are living in dormitories of the university.*
- Design** : *Cross-sectional descriptive study*
- Setting** : *Chulalongkorn University dormitories*
- Materials and Methods** : *Tree thousand eight-hundred and twenty nine students in total were identified. Four hundred and three were selected by stratified sampling. Of these, 163 were male and 240 were female. They were asked to complete standardized questionnaires about quality of life of students living in dormitories.*
- Results** : *The level of global quality of life score was high. When the quality of life was considered in dimensions, relationship and dormitory-related dimension of quality of life were also high. However, social/activities and academic dimension were at average level. Regression analysis showed that attention and healthcare services given by the dormitory staff were the strongest factors related to students' quality of life.*

* นิสิตปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Conclusion : *Students living in dormitories of Chulalongkorn University have high quality of life in general. Attention and healthcare services given by the staff are factors mostly account for this quality of life. To improve quality of the staffs should be a part of university quality improvement and, in turn, improves the students' quality of life.*

Keywords : *Quality of life, Students, Dormitories.*

Reprint request : Anghao W. Graduate Student in Mental Health, Department of Psychiatry,
Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. March 15, 2009.

วิสัย อ่างเข้า, ชัยชนะ นิ่มนวล. คุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2552 พ.ย. - ธ.ค.; 53(6): 545 - 55

- วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รูปแบบการวิจัย** : การวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง
- สถานที่ทำการศึกษา** : หอพักนิสิตที่อยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กลุ่มตัวอย่างและวิธีการศึกษา** : นิสิตที่อยู่หอพักในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด 3,829 คน จะถูกเลือกโดย Stratified sampling ได้ นิสิตจำนวน 403 คน เป็นชาย 163 และหญิง 240 คน เพื่อตอบแบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิตที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานแล้ว
- ผลการศึกษา** : ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตของนิสิตโดยรวม อยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกแต่ละด้าน พบว่าคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และคุณภาพชีวิตด้านหอพัก มีค่าคะแนนอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสังคม/กิจกรรม และด้านการเรียน มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พบว่าการดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก การบริการพยาบาลของเจ้าหน้าที่หอพักเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตนิสิตโดยรวมมากที่สุด
- สรุปผล** : นิสิตที่อยู่หอพักในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ดี และการดูแลเอาใจใส่ และการบริการพยาบาลของเจ้าหน้าที่หอพัก มีส่วนอธิบายคุณภาพชีวิต ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการน่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของนิสิตต่อไป
- คำสำคัญ** : คุณภาพชีวิต, นิสิต, หอพัก

คุณภาพชีวิตมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม นอกจากนั้นยังเป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่จะทำให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่นั้นก็นับว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มองข้ามไม่ได้ คุณภาพชีวิตจะแตกต่างกันหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยบางประการ บุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ดี⁽¹⁾

หอพักสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีการจัดขึ้นครั้งแรกคือหอพักนักเรียนพยาบาลศิริราช ในปี พ.ศ. 2451 ซึ่งปัจจุบันคือคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อมาในปี พ.ศ. 2466 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งหอพักเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยของนิสิตนักศึกษาชายเรียกว่าหอวัง⁽²⁾ นิสิตนักศึกษาเป็นทรัพยากรทางปัญญาของประเทศ ที่มีโอกาสพัฒนาประเทศในรูปแบบต่าง ๆ กัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 17 - 23 ปี เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตจากเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีความกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น ชอบทดลอง ต้องการความอิสระและแสดงออก นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าเป็นช่วงที่สมองคนเราจะพัฒนาไปถึงขีดสูงสุด จึงเป็นช่วงที่เหมาะสมมากที่สุดที่มหาวิทยาลัยจะจัดสิ่งแวดล้อม จัดประสบการณ์ให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาไปถึงขีดสูงสุด⁽³⁾

หอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหอพักระดับอุดมศึกษาที่มีเป้าหมายในการพัฒนา นิสิต และผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามปณิธานของมหาวิทยาลัย เดิมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดให้นิสิตทุกคนพักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัย โดยใช้หอพักเป็นสถานที่หล่อหลอมบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรมอย่างแท้จริง กล่าวได้ว่าหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในยุคแรกเป็นศูนย์การเรียนรู้และที่พักอาศัยในเวลาเดียวกัน ต่อมามหาวิทยาลัยได้ขยายการรับนิสิตมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยม ทำให้ไม่สามารถรับนิสิตทุกคนเข้าพักในหอพักได้จึงได้ปรับนโยบายเกี่ยวกับหอพักนิสิต โดยถือเป็นสวัสดิการด้านที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนา

อยู่ต่างจังหวัด และไม่มีที่พักในกรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่มีที่พักที่ไม่สะดวกต่อการศึกษา เพื่อฝึกให้นิสิตอยู่ร่วมกัน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้องและเปิดโอกาสให้นิสิตต่างคณะซึ่งมีความรู้และความสนใจแตกต่างกันได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน⁽⁴⁾

คุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักถือว่ามีส่วนสำคัญในการที่จะพัฒนาร่างกายจิตใจอารมณ์และสภาพแวดล้อมของนิสิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อที่จะเป็นปัจจัยในการศึกษาเล่าเรียนให้ดีขึ้น ไม่เคยมีการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของนิสิตที่พักอยู่ที่หอพักภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาก่อน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลพื้นฐานมาเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตหอพักให้ดียิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) คือ นิสิตที่อยู่หอพักในกำกับของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2551

ประชากรตัวอย่าง (Sample Population) คือ นิสิตที่อยู่หอพักในกำกับของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2551 หอพักจำปี (นิสิตชาย) หอพักจำปา (นิสิตชาย) หอพักพุดตาน (นิสิตหญิง) หอพักพุดซ้อน (นิสิตหญิง) หอพักชวนชม (นิสิตหญิง) ศึกษิตนิเวศน์ (นิสิตหญิง) หอพักพวงชมพู (นิสิตชายและหญิง) รวมทั้งสิ้น 3,829 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Sampling แบ่งตามเพศ (ช : หญิง = 2 : 3) และหอตามสัดส่วนในการสุ่มแจกแบบสอบถามนั้นจะเฉลี่ยเป็นชั้น ๆ ของแต่ละตึก ให้ได้แบบสอบถามชั้นละเท่า ๆ กัน แล้วสุ่มห้องเป็นหลัก โดยสุ่มนิสิตเพียง 1 คน จากห้องที่สุ่มได้เพื่อหลีกเลี่ยงข้อมูลจากตัวอย่างที่อาจอยู่ห้องเดียวกัน

ในการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัย ประมาณโดยใช้แนวคิดการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากรโดยสูตรการคำนวณของ ยามาเนห์ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

การคำนวณตัวอย่างประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำ จำนวน 362 คน เพื่อให้ครอบคลุมความผิดพลาด จากการไม่ให้ความร่วมมือของนิสิตในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งคาดว่าประมาณ 20 % ดังนั้นขนาดตัวอย่างจึงได้ ประมาณ 450 คน โดยนิสิตทุกคนเห็นยินยอมเข้าร่วมวิจัยด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ คณะที่เรียน เกรดเฉลี่ยสะสม(GPAX) จำนวนปีในการอยู่หอพัก ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้อง ในหอพัก การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก บริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย การเข้าร่วมกิจกรรมในหอพัก กฎระเบียบของหอพัก สภาพแวดล้อมห้องพักใน ส่วนของแสงสว่าง การระบายอากาศ และบริการห้องอ่านหนังสือ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ชื่อ “แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิต” ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิตที่พัฒนาโดย วิชาสาครศึกษานันท์⁽⁵⁾ โดยแบ่งคุณภาพชีวิตของนิสิตออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านชีวิตการเรียน 2) ด้านชีวิตสังคม/กิจกรรม 3) ด้านที่อยู่อาศัย 4)ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ในเรื่องการตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือ ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ แล้วได้ใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีค่าความเที่ยง (Reliability) รวมทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 0.866 แบบสอบถามเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แปลผลจากค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมจากแบบสอบถาม โดยค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึงระดับคุณภาพชีวิตต่ำ 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับคุณภาพ

ชีวิตปานกลาง 3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตสูง **สถิติที่ใช้** โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา Independence t – test, One – way ANOVA และ Multiple Linear Regression Analysis.

ผลการศึกษา

จากการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 450 ชุด ได้กลับคืน 411 ชุด คิดเป็น 91.3% และที่มีความเรียบร้อยใช้ได้ 403 ชุด คิดเป็น 89.6%

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุโดยเฉลี่ย 20.67 ปี ศึกษาอยู่ในกลุ่มของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกรดเฉลี่ยสะสม(GPAX)จะอยู่ที่ 2.51-3.50 โดยรายละเอียดของลักษณะทั่วไปอื่น ๆ แสดงดังตารางที่ 1

เมื่อวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา พบว่าค่าคะแนนคุณภาพชีวิตด้านการเรียน และด้านสังคม/กิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตด้านหอพัก และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อยู่ในระดับที่สูง และค่าคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมของนิสิตอยู่ในระดับที่สูง (ดังตารางที่ 2)

เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ด้วยสถิติ Independence t – test, One – way ANOVA พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านที่ระดับ $p < 0.10$ มีดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านการเรียน คือ อายุที่มากขึ้น เกรดเฉลี่ย (GPAX) ที่สูง นิสิตที่เรียนในกลุ่มของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ที่ดี การบริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย และสภาพหอพักที่เย็นสบาย

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสังคม/กิจกรรม คือ การอยู่หอพักที่นาน ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมห้อง การเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพักและการบริการพยาบาลของเจ้าหน้าที่หอพักเมื่อเจ็บป่วย และสภาพหอพักที่มีความสว่างเพียงพอ

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านหอพัก คือ เพศหญิง เกรดเฉลี่ยที่ต่ำ ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน

ตารางที่ 1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของนิสิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ (N = 403)		
ชาย	163	40.4
หญิง	240	59.6
อายุ (N = 403)		
Mean=20.67, S.D.=2.34		
คณะ (N = 401)		
กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ	87	21.7
กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	196	48.9
กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	118	29.4
เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) (N = 402)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.50	91	22.6
ระหว่าง 2.51 - 3.00	121	30.1
ระหว่าง 3.01 - 3.50	138	34.3
ระหว่าง 3.51 - 4.00	52	12.9
จำนวนปีในการอยู่หอพัก (N = 403)		
1 ปี	110	27.3
2 ปี	129	32.0
3 ปี	99	24.6
4 ปีหรือมากกว่านี้	65	16.1
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องในหอพัก (N = 403)		
สนิทสนมมาก	170	42.2
สนิทสนมปานกลาง	197	48.9
สนิทสนมน้อยหรือไม่สนิทสนม	36	8.9
การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก (N = 403)		
ดีมากหรือค่อนข้างดี	218	54.1
ปานกลาง	158	39.2
ไม่ค่อยดีหรือไม่ดีอย่างมาก	27	6.7
บางครั้ง	95	23.8
บริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย (N = 233)		
ดีมากหรือค่อนข้างดี	46	11.4
ปานกลาง	120	29.9
ไม่ค่อยดีหรือไม่ดีอย่างมาก	73	18.2
กฎระเบียบของหอพัก (N = 401)		
เข้มงวดมาก	64	16.0
ค่อนข้างเข้มงวด	201	50.1
ปานกลาง	113	28.2
ค่อนข้างยืดหยุ่นหรือยืดหยุ่นอย่างมาก	23	5.7

ตารางที่ 1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของนิสิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านแสงสว่าง (N = 403)		
สว่างดี	142	35.2
สว่างพอใช้	151	37.5
ปานกลาง	71	17.6
ค่อนข้างมืดหรือมืดมาก	39	9.7
สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านการระบายอากาศ (N = 403)		
ปลอดโปร่งดี	118	29.3
ค่อนข้างปลอดโปร่ง	132	32.8
ปานกลาง	93	23.1
ค่อนข้างอึดอัดหรืออึดอัดมาก	60	14.9
บริการห้องอ่านหนังสือของหอพัก (N = 403)		
เพียงพอ	100	24.8
ไม่เพียงพอ	232	57.6
ไม่มีห้องอ่านหนังสือ	71	17.6

ตารางที่ 2. คุณภาพชีวิตของนิสิตในแต่ละด้าน

คุณภาพชีวิตแต่ละด้าน	\bar{X}	SD	Median	IQR	ค่าที่เป็นไปได้	ระดับคุณภาพชีวิต
1. ด้านการเรียน	3.55	0.43	3.53	0.60	15 - 75	ปานกลาง
2. ด้านสังคม/กิจกรรม	3.58	0.72	3.75	1.00	4 - 20	ปานกลาง
3. ด้านหอพัก	3.90	0.55	3.83	0.83	6 - 30	สูง
4. ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	4.15	0.48	4.17	0.67	12 - 60	สูง
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.80	0.34	3.84	0.46	37 - 185	สูง

ร่วมห้อง การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่และการบริการพยาบาลที่ดี สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านแสงสว่าง ความเงียบสงบ อุดหนุนที่เย็นสบายและการระบายอากาศที่ดี

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น คือ เพศหญิง ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องที่ดี การเข้าร่วมกิจกรรมที่บ่อยครั้ง การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพักและการบริการพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย และ

สภาพแวดล้อมของหอพักที่เย็นสบาย

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม คือ เพศหญิงเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) ที่สูง ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องในหอพักที่ดี การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก การบริการพยาบาลของเจ้าหน้าที่หอพัก การเข้าร่วมกิจกรรมในหอพัก สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านแสงสว่าง อุดหนุนที่เย็นสบาย การระบายอากาศ และบริการห้องอ่านหนังสือของหอพัก

จากตัวแปรรายคู่ ผู้วิจัยเลือกตัวแปรอิสระจากความเป็นไปได้ทางทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการวิเคราะห์เบื้องต้นของตัวแปรทีละคู่ ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.10$ ไปวิเคราะห์ด้วย Multiple Linear Regression โดยวิธี Enter ต่อมาเลือกตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ ออกจาก Model ทีละตัว จนได้ Model สุดท้ายพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านการเรียนที่สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตด้านนี้ได้ดีที่สุด คือ เกรดเฉลี่ย (GPAX) และการดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก (ดังตารางที่ 3)

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านสังคม/กิจกรรม การบริการพยาบาลของหอพัก เมื่อนิสิตเจ็บป่วย จำนวนปีในการอยู่หอพัก และสภาพแวดล้อมของห้องพักด้านแสงสว่าง มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านนี้มากเรียงตามลำดับ

(ดังตารางที่ 4)

ปัจจัยที่อธิบายคุณภาพชีวิตด้านหอพัก ได้ดีที่สุด คือ การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก เพศหญิง และสภาพแวดล้อมของห้องพักด้านแสงสว่าง ตามลำดับ (ดังตารางที่ 5)

ปัจจัยที่อธิบายคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้ดีที่สุด คือ เพศหญิง การเข้าร่วมกิจกรรมในหอพักและบริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย (ดังตารางที่ 6)

และปัจจัยอธิบายคุณภาพชีวิตโดยรวม ได้ดีที่สุด คือ การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก รองลงมาคือสภาพแวดล้อมของห้องพักด้านอุณหภูมิที่อุณหภูมิของห้องพัก และการบริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย ตามลำดับ (ดังตารางที่ 7)

ตารางที่ 3. วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณภาพชีวิตด้านการเรียน

ตัวแปร	B	S.E.B	β	t	Sig
กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1.172	.781	.091	1.500	.134
กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	2.085	.848	.148	2.460	.014
เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX)	2.049	.324	.311	6.321	<.001
การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก	-1.914	.492	-.185	-3.887	<.001
บริการห้องอ่านหนังสือของหอพัก	-.965	.477	-.097	-2.026	.043
(Constant)	52.050	1.424		36.545	<0.001
R = 0.387	R ² = 0.149	S.E.est = 5.969	F = 13.631	p-value < 0.001	

ตารางที่ 4. วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณภาพชีวิตด้านสังคม/กิจกรรม

ตัวแปร	B	S.E.B	β	t	Sig
จำนวนปีในการอยู่หอพัก	.420	.176	.151	2.384	.018
บริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย	-.691	.262	-.167	-2.638	.009
สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านแสงสว่าง	-.477	.201	-.151	-2.373	.018
(Constant)	15.644	.762		20.529	<0.001
R = 0.273	R ² = 0.075	S.E.est = 2.775	F = 6.273	p-value < 0.001	

ตารางที่ 5. วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณภาพชีวิตด้านหอพัก

ตัวแปร	B	S.E.B	β	t	Sig
เพศ	1.124	.297	.166	3.784	<.001
การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก	-1.086	.238	-.202	-4.556	<.001
การเข้าร่วมกิจกรรมในหอพัก	-.566	.226	-.112	-2.501	.013
สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านแสงสว่าง	-.574	.159	-.164	-3.609	<.001
สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านการระบายอากาศ	-.410	.158	-.127	-2.591	.010
(Constant)	25.921	1.151		22.528	<0.001
R = 0.555 R ² = 0.308 S.E.est = 2.787 F = 24.877 p-value <0.001					

ตารางที่ 6. วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ตัวแปร	B	S.E.B	β	t	Sig
เพศ	2.557	.690	.228	3.704	<.001
บริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย	-1.317	.490	-.165	-2.689	.008
การเข้าร่วมกิจกรรมในหอพัก	-1.560	.521	-.183	-2.993	.003
(Constant)	51.565	1.921		26.846	<0.001
R = 0.365 R ² = 0.133 S.E.est = 5.205 F = 12.061 p-value < 0.001					

ตารางที่ 7. วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณภาพชีวิตโดยรวมทั้ง 4 ด้านรวมกัน

ตัวแปร	B	S.E.B	β	t	Sig
การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก	-4.314	1.352	-.208	-3.190	.002
บริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วย	-2.729	1.197	-.148	-2.281	.023
สภาพแวดล้อมของห้องพักด้านอุณหภูมิ	-2.638	.911	-.184	-2.896	.004
(Constant)	158.823	3.139		50.592	<0.001
R = 0.377 R ² = 0.131 S.E.est = 11.94547 F = 12.548 p-value <0.001					

อภิปรายผล

ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมของนิสิตที่อยู่หอพักในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการศึกษาครั้งนี้ อยู่ในระดับที่สูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหอพักนิตินิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการให้บริการแก่นิสิตที่อยู่หอพัก อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีอนุสาวรีย์เป็นผู้นุเคราะห์และนิตินิสิตอย่างใกล้ชิด

เจ้าหน้าที่เอาใจใส่เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ พิมพ์ทอง⁽⁶⁾ ต่อการจัذبบริการหอพักนิตินิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งต่างจาก วิภูสนา สาคริตชานันท์⁽⁵⁾ ที่ศึกษา ในนิตินิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 5 ด้าน ที่พบว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่มีเกรดเฉลี่ย (GPAX) สูงขึ้นทำให้คะแนนคุณภาพชีวิตด้านการเรียนสูงขึ้นตามไปด้วย ยิ่งผลการเรียนสูงยิ่งมีความพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศติพิณต์ ทรงสตัย⁽⁷⁾ ที่พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย เพราะนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นผู้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในเรื่องการเรียน มากกว่าการทำกิจกรรมอื่น เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับ วิภูสนา ศาคริตขานันท์⁽⁵⁾ ที่พบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตด้านการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การบริการพยาบาลของหอพักเมื่อเจ็บป่วยที่เพิ่มขึ้นมากขึ้น ทำให้คุณภาพชีวิตของนิสิตด้านสังคม/กิจกรรมดีขึ้นตามไปด้วย เมื่อนิสิตเจ็บป่วยหรือไม่สบาย ถ้าได้รับการบริการด้านนี้ดีย่อมทำให้ไม่ต้องวิตกกังวล สามารถที่จะดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อนหรือทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ สอดคล้องกับ นิภา พุทธสุวรรณ⁽⁸⁾ ที่ศึกษาพบว่านิสิตนักศึกษาหอพัก เห็นว่า ยาสามัญประจำบ้านทางหอพักจัดไว้เพียงพอสำหรับนิสิตนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย อาจเป็นเพราะหอพักของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่บริเวณใกล้เคียงกับงานแพทย์ของมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาสามารถใช้บริการได้สะดวก หอพักจึงจัดยาสามัญประจำบ้านไว้ในเกณฑ์น้อย เมื่อสิ่งขับเค็ลื่อนทางด้านบริการพยาบาลของหอพักเพียงพอต่อนิสิตเมื่อต้องการหรือชั่วโมงเร่งด่วน นิสิตยอมใช้บริการได้อย่างรวดเร็วและไม่ต้องวิตกกังวล แรงขับเค็ลื่อนของชีวิตยอมดำเนินไปได้เป็นอย่างดี

การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพักที่มากขึ้นดีขึ้นยอมจะทำให้คุณภาพชีวิตด้านการอยู่หอพักของนิสิตดีขึ้นตามไป สอดคล้องกับงานของ ณฤมล ประภัสสร⁽⁹⁾ ที่พบว่า นิสิตมีความต้องการด้านสวัสดิการมากที่สุด โดยเฉพาะความต้องการการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องอ่านหนังสือ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ การจัดบริการให้นิสิตมีงานทำพิเศษทำให้ในระหว่างศึกษาและช่วงปิดภาคเรียนความเหมาะสมการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น

ภายในหอพัก อุปกรณ์ความปลอดภัยและบริการยาสามัญประจำบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เอื้ออำนวยต่อนิสิตที่พักอาศัยในหอพัก

เพศหญิงมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นดีกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา พงษ์พิจิตร⁽¹⁰⁾ ที่พบว่าการรับรู้ว่าตนเองมีมนุษยสัมพันธ์ของนิสิตหญิงมีมากกว่าของนิสิตชาย และ ธีรวัฒน์ สุวรรณแพง⁽¹¹⁾ ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการศึกษากิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยของนิสิตหอพักตาม "คำขวัญของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เมื่อเปรียบเทียบคะแนนด้านความมีน้ำใจตามตัวแปรสถานภาพพบว่านิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เป็นเพศหญิงมีคะแนนด้านความมีน้ำใจมากกว่านิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เป็นเพศชาย

เมื่อพิจารณาคูณภาพชีวิตโดยรวม พบว่าการดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่หอพัก ที่ดูแลนิสิตมากขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมของนิสิตดีขึ้นเช่นกัน เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่สนับสนุนที่ทำให้การทำงานหน้าที่ของนิสิตที่อยู่หอพักเป็นไปได้ด้วยดีอย่างมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อรรวรรณ ธรรมพิทักษ์⁽¹²⁾ ที่พบว่า นักศึกษาหอพักส่วนมากมีความคิดเห็นว่าบุคลากรหอพักทุกคนที่มีส่วนร่วมสนับสนุนความเป็นอยู่และการพัฒนานักศึกษาหอพักเป็นเรื่องสำคัญ การให้ความรู้และการฝึกอบรมบุคลากรหอพักอย่างเหมาะสมและพอเพียง สามารถช่วยพัฒนานักศึกษาหอพักให้มีคุณภาพดีขึ้นมาก

โดยภาพรวม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเกือบทุก ๆ ด้านของคุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักคือการดูแลเอาใจใส่และการบริการพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยของเจ้าหน้าที่หอพัก ถือว่ามีความสำคัญมาก ยิ่งดูแลดีมากขึ้นเท่าไรก็อาจทำให้คุณภาพชีวิตของนิสิตในด้านต่าง ๆ ดีขึ้นตามไปด้วย ซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตของนิสิตให้ดีขึ้นตามไปด้วย

จากผลการศึกษาครั้งนี้จะนำไปปรับใช้ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนิสิตในด้านต่าง ๆ ให้มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้ให้บริการหอพักให้มีการเอาใจใส่

และการบริการเมื่อเจ็บป่วย เนื่องจากเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนิสิตในเกือบทุกด้าน อย่างไรก็ตามการศึกษานี้จำกัดอยู่เฉพาะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษานิสิตนักศึกษาที่อยู่หอพักในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ผลที่ได้ก็น่าจะประยุกต์ใช้กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพก็น่าจะให้ข้อมูลในเชิงลึกซึ่งทำให้เข้าใจในคุณภาพชีวิตของนิสิตที่อยู่หอพักในมิติอื่น ๆ มากขึ้น

อ้างอิง

1. ชมพูนุช หิริโกกุล, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, ชวลิต ชุกำแพง. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2550 ม.ค.-ธ.ค.; 26 (ฉบับพิเศษ): 30-9
2. สำเนาวิ ขจรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: กัมปนาทพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538
3. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530
4. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, สุพัตตา ปวงนะฤทธิ์, ธิติรัตน์ บุญนุช, จำริญ ณ ระนอง, สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม, จุมพล พูลภัทรวชิร, สรณยาพร พรจินดา,วันดี จงคงคา. รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ ฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531,1-2
5. วิภูสนา สาคริตชานันท์. การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ [ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว]. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545
6. ศิริวรรณ พิมพ์ทอง. ทักษะของนิสิตต่อการจัดบริการหอพักในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา]. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546
7. ศศิพันธ์ ทรงสัตย์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ [ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา]. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542
8. นิภา พุทธสุวรรณ. สภาพแวดล้อมหอพักของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครในทัศนคติของผู้บริหารและนิสิตนักศึกษาหอพัก [ปริญญาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530
9. ณฤมล ประภัสสร. ปัญหาและความต้องการของนิสิตเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของหอพักโครงการเพชรในตม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ [ปริญญาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา]. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547
10. วิภา พงษ์พิจิตร. ลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา]. กรุงเทพฯ ฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529
11. ธีรวัฒน์ สุวรรณแพง. การศึกษาการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยของนิสิตหอพักตาม "คำขวัญของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" [ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา]. กรุงเทพฯ ฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543
12. อรวรรณ ธรรมพิทักษ์. รูปแบบและกลยุทธ์การจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. [ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์]. กรุงเทพฯ ฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547